

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 13. tripart. De eodem festo Epiphaniæ. Prosecutio Evangelii. Prima pars agit de Herodis turbatione, & quomodo illam dissimulat. Secunda, egressu Magorum & stella iterum apparente. Tertia de ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

dicere possumus, quod ut gratia Dei & voluntati benevolae ergo hos electos plenè deserviret, in varias formas & stus se transfigurabat, modo clarior modo abscentior, modo se abscondens, modo se prodegens, modo ascendens, modo descendens, modo progrediens, modo sistens. Vnde S. Chrsol. *Ambulante Mago, stella ambulabat, stante Mago, stat stella, dormiente Mago, excubabat stella. Sic sentit Magus ut quibus visandi par conditio est, par sit necessitas servandi. Et stella jam non Deum credit, sed iudicat esse conservam, quam cernit taliter suu obsequiu mancipatam.* Interim eadem stella serviens electis ad obsequium, incedulis erat ad tormentum, Nam verisimile est multos praeter hos Magos eam vidisse, nec credidisse, nec eam secutos fuisse; his ergo erat ad condemnationem, quae Magis fuit ad salutem.

Matt. 12.

In Evangelio dicitur, quod Ninivitarum surgent in iudicio, & condemnabunt generationem incredulam; quia ad praedicationem Ionae crediderunt, hi autem ad praedicationem Christi cor cluserunt. *Ecce plusquam Ionas hic, item quod Regina Saba surget in iudicio, quae à sinibus terrae venit audire sapientiam Salomonis, & ecce plusquam Salomon hic.* Similiter dicimus, non solum quod Reges isti, sed etiam quod stellam iudicio surget, & contemnabit incredulos. Et forsitan inquit quidam Doctor Theologus verè & scilicet iterum apparebit stella ista in die iudicii, ad gloriam Regum, qui ea secuti à sinibus terrae venerunt adoraturi Christum Regem natum; & ad vituperium iustamque reprobationem Iudeorum, qui praesentem contempserunt, & blasphemaverunt: saltem mentaliter eis à Christo representandam eam stellam ad confusionem, rectissime asseritur.

Con-

clusio,

Num. 24

Concludamus de hac stella, & dicamus ex communi Patrum sententia, hos Magos fuisse posterosive successores Balaam, qui vaticinatus erat de Christo Oriatur stella ex Iacob, & conijunges virga de Israel, & parentis Duces Maab. Ex quo vaticinio docti fuerunt orturam, quandoque stellam, quae Nativitatem magni cuiusdam Regis Iudeorum indicaret; cuius virga, id est sceptrum aliis Regibus & Ducibus dominaretur. Atque ideo Magos visa hac stella mox permotos fuisse ad Regem hunc inquirendum. Adde tamen non solum stellam & signum istud visibile eos permovisse, sed etiam specialem Spiritus S. instinctum adhibuisse, per quem cognoverant, quis & quantus ille Rex esset, & quomodo ut Deus adorandus. Vnde S. Leo *Dedit aspicientibus intellectum, qui praesentis signum, & quod fecit intelligi fecit inquiri, & se inveniondum obtulit, regis istius. Lititer: Agebat sine dubio in cordibus eorum inspiratio divina, ut eos tanta visionis mysterium non laeseret. Et quod oculis ostendebatur, insulit animis non esset obliturum.* Hinc & inspiratio interiorque illustratio instat stella nobis est, ad Christum nos vocans; quae licet ducat ad familia & abjecta, quasi ad praesepium, imò ad adversa & aspera, quae ad crucem, nunquam tamen est ne-

Magi &

stella &

in spiritu

Spiritus S

Leo ser. 3.

Idem

ser. 3.

Inspira-

tio inter-

ior stella

est.

gligenda, sed ubique sequenda; ut Christum tam in adversis quam in prosperis, tam in abjectis quam in sublimibus toto corde adoremus, & quae voluntati nos conformemus, dicentes *Paratum cor falsum meum Deus, paratum cor meum* Felix igitur, qui non trepidè sequitur stellam vocationis suae quamlibet via difficilis videatur & dura, ut in sum tandem inveniat, qui dignus est ut desideretur, & quærat per omnes labores, & cruce, & tormento. Felix qui instat Magorum non torpide & cunctanter, sed cum prompta obedientia & humilitate, cum devotione & charitatis fervore, gratia interius fulgenti & vocanti quae nulli de est, cooperans progreditur; non gressu corporis, sed effectu mentis, perseveranter ad eum tendens, qui est obiectum dignissimum, principum, finis, centrum omnium nostrorum desideriorum. Felix, qui illum quærit purè propter ipsum, sicut & hi; non enim ab eo aliquid petierunt, vel beneficium aliquod expectarunt, sed *venimus adorare eum*, inquit, ut ipsi. Ad illum colendum, amandum honorandum, agnoscendum, & manifestandum veniunt; licet adorantes gratiam & favores coelestes ab eo perceperint. Vtique, ut ait Sanctus Bernardus: *Non sine premio diligitur Deus, licet absque premio inveniatur, sic diligendus. Vana est vera charitas non potest, nec tamen mercenaria est. Non quærit quæ sua sponte afficit, & sponte amicum facit. Verus amor seipso contentus est, habet premium, sed id quod amatur.*

DE EODEM FESTO

Audiens autem Herodes Rex, turbatus est.
Matth. 2.

LECT. 14
triparti-
ta.

In his Magis, qui primitiva fidei nostrae sternerunt merito admiramus fidem ferventem & constantem. Ingressi sunt civitatem regiam, nec Imperatorem Romanum, nec Herodè vice eius ibi Regem veniti publice & constantè interrogant: *Vobis est qui natus est Rex Iudeorum?* Rege vivent aliterum Regè pronunciare nunquid erant sanguinis? Sed nec tyrannidem Regis praesentis periculum veretur mortis: Audi S. Chrsolost. in opere imperf. *O beati Magi, qui ante conspectum crudelissimi Regis, antequam Christum cognoscerent, Christi facti sunt Confessores. Adhuc non viderant Christum & iam parati erant mori pro eo.* Magna fides fuit Centurionis, de qua testatur Dominus: *Nu invenit tanta fide in Israel.* Magna fides mulieris Chananaeae, qui iterum Christus: *O Mulier, magna est fides tua!* Magna est fides Latronis inter supplicia *Matth. 27.* an non fides major Centurio & Chananaeae, inulta jam Christi vel verberata, vel ludicram miracula. Latio plurima crenebat prodigia, caelo & sole se obducante, petra se findente, & tora pene creatura obdupefcente. At hi nihil adhuc de Christo

P. A. S. I.
De Herodis turbatione & eius adulatione.

Luc. 23.

videt

viderant, tamen adeo intrepidè de ejus Nativitate & stella testimonium publicè perhibent & confitentur Regem, quem nondum viderunt infantem. Et hanc quidem confessionem non sine discrimine fuisse, ex eo liquet, quod Regem presentem, e jusque aulam regiam, in totam turbavit Jerosolymam: ac postmodum ex confessione illa exorta turbatio in mente Tyranni in rivos sanguinis per eadem innocentium exundavit, quorum quatuordecim millia interfectioni fuisse data testatur Kalendarium Græcorum die 29. Decembris, idemque dicitur in Liturgia Æthyopum.

Sed quandoquidem res non erat sine periculo, cur voluit Deus Reges istos Jerosolymam ingredi dicitur non in Bethleem eos stella compendioso & recto duxit itinere: cur se occultavit (vel lucis radios continendo, Deo suspendente concitum, vel se ita elevando, ut videri non posset) cum Jerosolymam appropinquarent, ita ut putantes ibi esse terminum itineris, Regem natum in civitate Regia existimant requirendum? cur voluit Deus permittere Herodis turbationem, & innocentium eorundem? Horum Sancti Patres variam reddunt rationem.

Cur Magi Jerosolymam ingredi voluerit.

Mich. j.

Aug. ser. 2. Epiph.

Rudis exacerati quibus similes.

Primo igitur voluit eos Deus ingredi Jerosolymam, ut Nativitas Christi per Gentiles Judæis publicè nuntiaretur, eorumque cæcitas indicaretur: ac deinde, ut ipsi per Gentiles edocti, cogerentur verum proferre testimonium de loco Nativitatis Messia, quo ipsimet convincerentur, mendaces a se veraces contra se. Inquisiti enim ubi Christus nasceretur, oracula Scripturarum consulentes coguntur respondere; In Bethleem Iudæ: quia scriptum legitur: Et tu Bethleem terra Iudæ nequaquam minima es in Principibus Iudæ, ex te enim exiit Dux qui regat populum meum. De hac scriptura egimus, cum de Nativitate Domini discrumus; & quia varias habet lectiones, videri possunt de ea passim Interpretes. Hæc solum dicimus cum S. Aug. Quid per hoc aliud signifi-avit divina Providentia, nisi apud Iudæos solas divinas litteras remansuras, quibus gentes instruerentur, illi exacerarentur? Illuminatio enim Magorum, testimonium est cæcitate Iudæorum, dum illi in eorum terra eum equirunt, quem ibi in sua non agnoscebant, dum illi de longinquo venientes, puerum nondum verba promissionem adorant, quem ibi miracula facientem crucifigunt, quasi plus fuerit videre novam stellam in ejus Nativitate fulgentem, quam Solem in ejus morte lugentem. Inexcusabiles vero magis redduntur, dum interrogati Magis, locum indicant Nativitatis, nec requirunt similes facti fabricantibus arcam Noë, qui aliis mediū quo evaderent, præstituerunt, & ipsi diluvio operirentur: similes lapidibus miliaris, qui viam ostendunt, nec ipsi ambulare possunt: similes cymbalo Ecclesiæ, sono suo ad Ecclesiam omnes vocant, & semper foris remanenti. Sic illi foris manserunt à Dei gratia exclusi, & Magi geminato testimonio confirmati, a dentiori fide illam expectant, quem

& stellæ claritas & Prophetiæ manifestabat auctoritas. Sic denique aliis demonstrato vitæ fonte, ipsi mortui sunt siccate.

Notat vero S. Chrysoſt. licet Scribæ verè Prophetiam protulerint, Nativitatis locum indicantem, tamen eam præcidisse, nec integram protulisse; ita ut non tam Doctores Herodis, quam irritatores malitiæ ejus fuerint, & occasionem dederint interficiendum parvulorum. Sicut enim scriptum erat; Tu Bethleem terra Iudæ, ex te exiit Dux qui regat populum meum Israel; sic mox adjicitur; Dies ejus à diebus sæculi: sive ut nostra lectio habet; à diebus Æternitatis: Si ergo integram prophetiā protulissent, considerasset Herodes, quod dies natiuitatis Regis illius à diebus sæculi erant: & intelligens antiquitatem honoris ejus, quia non erat ille talis Rex terrenus, in tantum furorem non exarsisset adversus eum. Nunc autem præcisâ hæc parte prophetiæ, que compescere poterat zelum ipsius primam partem solum protulerunt. Hæc Chrysoſt. in opere imperf. vel quisquis auctor est. Non ab similes sunt nostri heretici, qui ut sua stabiliant dogmata, Scripturæ quidem verba in medium profertur, sed nonnunquam mutilata & concisa Sic contra imagines allegant illud: Non facies tibi sculptiles, relinquunt quod sequitur, ut adores illud. Sic contra intercessionem Sanctorum profertur: Vnus est Mediator, relinquunt quod subicitur: Qui dedit semetipsum pro multis. Sic contra leges humanas, & præcepta Ecclesiæ allegant: Vnus est Legislator & Iudex, subicitur quod sequitur, Qui potest perdere & salvare.

Heretici scribunt veteri legum.

Cur Deus Herodis turbationem permiserit.

Psalm. 32.

Secundo dicamus, Deum voluisse permittere turbationem Herodis, ut ejus crudelitas & astutia pateficeret, molens occultam necem pueri; simulque omnibus innotesceret nihil posse humana consilia adversus divina; nec quemquam ei posse vitâ eripere, nisi cum eam pro nobis dignaretur ponere. Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum. Dominus reprobat cogitationes populorum & consilia Principum, consilium autem Domini in æternum manet. Sic Pharaon jubet submergi omnes masculos Hebræorum, ne gens illa multitudine & fortitudine in Ægypto invalescens, rerum tandem potiretur. Verum unus evadit Moyses, qui gentis suæ Dux de manu Pharaonis eam eripere potuit, & Regem cum exercitu suo in profundum maris mergere; & ita non est consilium, non est sapientia contra Dominum. Sic iterum putabant fratres perdere Joseph, Saul Davidem, Aman Mardocheum: ac consilium & molitio iniqua in caput eorum revertitur. Turbatur igitur Herodes, & omnis Hierosolyma cum illo, quia hoc est ingenium adulatorum, Principis ingenio se conformare. Turbatur ipse & omnes impii cum eo; dum letantur Angeli, & iusti cum eis.

Et merite turbatur, quia semper se va præsumunt impiorum conscientia. Quam pulchre suis depingunt

Job 15.

gatur coloribus Herodes in Job. *Canitū dicitur suis impius superbit, & numerus annorum incertus est tyrannide eius. Sonitus terroris semper in auribus illius, & cum pax sit, ille semper infidias suspicatur, circumspicit ut unūquique gladium. Ipse tyrannice regnū occupat, & tyrannice administrabat, Regno exigi adventante novo Rege formidat, etiam infantem imbellem & infanciam pertimescens. Quid erit tribunal iudicantis, si superbum Regem cūa terrebatur infantis? Sed frustra turbas, o Tyranne, non eripit mortalia qui regna dat cœlestia. Non venit hic puer alienam invadat gloriam, sed ut donet suam, non ut regnum terrestre præcipiat, sed ut cœlestē conferat - non caput parat ad gemmatum diadema, sed ad spicam parat coronam: non thronum aut sceptrum aurum, sed crucem ambit acerbum. Venit non ut pugnet vivis, sed ut triumphet occisis, nec Reges pugnando vult superare, sed moriendo subjugare. Moritur non quando vult, sed quando vult. & mortem quam cupit inimicis inferre, pro inimicis ab inimicis sustinebit, & eam in suo corpore occisus occidet.*

Potestas sublimis timoria.

In opera imperf. in c. 2. Matib. Herodis & Diaboli turbatio.

Uso 8. Dissimulatio turbationis in Herode.

Ceterum exemplo isto Herodis etiam & hic patet, quomodo potestas sublimis sapē fit timori obnoxia. Quia sicut cacumen arborum in cœlo situm, etiam si aura levis flaverit movetur, sic & homines in culmine dignitatum positos etiam levis nuntii aura conturbat. Humiles autem sicut in convulle, sic plerumque sunt in tranquillitate, ait Chryl. Qui etiam recte advertit, quod non tantum Herodes a semetipso turbabatur, quantum diabolus in Herode. Herodes timebat quod suspicabatur; diabolus timebat quod verē sciebat. Herodes hominem aestimabat, diabolus Deum cognoscebat. Audierat enim Angelos inclamantes: *Gloriam excelsis*; & quanto magis reles addebantur Christo, tanto magis sua potestatis destructionem timebat. Unuiusque eorum celo proprio turbabatur, & secundum naturam sui regni successorem timebat. Herodes terrenum, diabolus cœlestem. Non tereretur Herodes, si cœlestem Regem nasci suspicaretur; nec diabolus si terrenum. Utrique iam sentiebat sibi prædam eripi, & nomen eius in Prophetia expressum impleri: *Velociter spolia dirabes, festina prædare.*

Dissimulat interim Herodes turbationem, & simulat devotionem; clamque vocatis Magis, postquam didicit tempus stelle, indicat se puerum velle adorare. Occultē vocat Magos, quia palam nihil audent simulata mens, conscientia dolosa: Occultē tendit infidias. Et qui timet Regem signum cœli non timet, temporis non pertimescit auctorem, idco inquit diligenter tempus stelle; & forsitan explorat an in suum consilium quaqua via eos valeat pertrahere. Sed adyrtens post diligentem inquisitionem, magnam Mygorum devotionem, nec blandimentis hęcendam, nec minis

terendam, nec auro corrumpendam, ut in necem Regis quasi consentirent; malitiam cordis depingit colore humilitatis & consimilis, devotio nis; sic eos decipere molens, si proderent illum quem cœlo teste agnoverat. *Mollis sunt sermone Psal. 54. curus super oleum, & ipsi sunt jacula. Labia habet dolosa, corde, & corde locutus est. Vox eius vox iacob est; sed manus, manus sunt eius: vox pietatem soamat, sed manus impietatem molitur, & animus. Hoc nimirum est ingenium mundi in maligno positi, ut in occulto gravius noccat benevolentiam fingere; in labis mei proponere, cauda aculeum fingere. Sic Joab Amaton oculo & amplexu salutatur, simulque pugione exacuto, letale vulnus infligit. Sic Judas cum signo benevolentie Dominum suū prodit impie. Ideo & de Herode in clamat S. Fulgent. *Itē, inquit, & renunciate mihi, ut & ego vemens adorem eū. O calliditas fida! O rudes illius impia! O nequitas fraudulenta! Sanguis innocentium quem effudit, attulatur quid de hoc puero voluisti. Hoc postmodum agnovit impii Herodis consilium pii adoratores, quod regi amore, succelloris timore, vagienti pararet necem, eunis indiceret bellum, matris gremio & uberibus exaceret ferum, ut divina soloboles antea sepulchrum intraret, quam mundum; & ideo renunciant et, quia adhaerentes Christo, renunciant Herodi & diabolo. Renunciant ergo, non quomodo Herodes intellexerat, sed quomodo intelligere debuerat. Unde sic S. Petrus Chrylog. *Convenerunt dixi: Herodes: Renunciate mihi, quia semper diabolo renunciat, qui ad Christum pervenire festinat. Christianus futurus & sacerdos, cum audit Renunciat diabolo? Respondet? Renuncio. Et opte ergo à Magis renunciat. Ibi debere dicit Herodes, qui Diaboli tenet locum. Satana implebat personam & p. c. e. cum. Sed etiam quis, quis aliquid humanitatis habet execratur & renunciat crudelitati Herodis, que ad eo tenella non patitur atari. Natura enim docet, quid valeat, quid mereatur infantia. Quam non feritatem rimat, quā crudelitatem non comprimit? quem non compeleat sui orem? Quid non amoris postulat? quid non affectionis extorqueat quam non impetrat gratiam & charitatem? Hoc sciunt Patres, sentiunt matres, probant omnes, viscera humana testantur. Et tamen apud malitiam Herodianam, sic pia, sic chara, sic blanda nihil proficit infantia, ut atari parcat, vel temporis, ut innocētia: parcatur prolium, vel pietati naturam.***

Tertio & hoc nobis superest breviter explicandum, cur voluerit Dominus immanem adeo permittit innocentem eadem? Nempe propter eorum gloriam id permisit, & propter suam: ipse qui venerat Agnus immolari, hos agniculos libriprius cruore purpuratos cupit offerri; immo illos tanquam primitias cruoris sui in circumcissione effusi offerret ipse Patre. Unde de illis sic aliquoties Christum quidam & facis Doctoribus: *Quodam modo præcurrunt primitias tuas, o Christe preciosa nostras.*

Gen. 27.

1. Reg. 20.

Chrysol.

ser. 158.

Cur innocentem eadem dem permittit.

P. Cillij lib. de parribus t. 20.

nostra; praecurrunt verera moriendo ante te, sed non praecurrunt veniendo ad regnum sine te. Ad portam te sustinebunt, quia custodes nistite viderint, regnum aeternum non reuerabunt. In passione igitur sanguinis non in possessione beatitudinis, agniti sui. Praesertim praecedunt. Si autem praecedant, quomodo verum est, sequuntur. Agnam quocumque, verum; Verumque, verum est & quod praecedant, & quod sequantur, praecedunt in morte, sequuntur in resurrectione; prius currere caperunt, sed in cursu subsistere. Haec ille. Voluit in super Dominus ab his primis martyribus, qui merito prima femina & flores martyrum nominantur, naturae suae testimonium habere, nam dum propter ipsum recentem natum occiduntur, certissimum illi testimonium ab his praebetur, longe apertius, & perfectius quam a Scribis & Phariseis ab Herode congregatis. Quocirca de illis sic loquitur Sanctus Leo serm. 1. Epiph. Veritatem ore proferunt, mendacium corde sequuntur. Noluerunt agnoscere oculis, quem de sacris indicabant libris. Quae est ista, o Scriba tam impioria in verbis scientia, & tam inaudita doctrina? Cur voluisti videri, quam alii aperitis, abstruisti? Felicitas ignorantia infantium quos persecutor occidit quam vestra scientia quam in sua perturbatione contulit. Vos noluisse regnum eius percipere, cuius oppidum portuistis ostendere. Illi poterunt pro illo mori, quae non dum poterant cogitari. Certè iustates hi infanti Christo deserviebant, non solum tamquam testes, sed etiam ut aduentus eius & Nativitatis publici praecones. Nam sevitia Herodis volens suspecti sibi Regis primordia extinguere, huius dispensationi necessarius serviebat, dum atroci intentus facinori innotuit sibi puerum indifferetia infantium caede persequitur, annunciatum caelitus Dominatoris ortum insignior ubique fama loqueretur: quam promptiorem ad narrandum faciebat, & supernae significationis novitas & crucientissimi persecutoris impietas, ut loquitur idem S. Leo ser. 2. Epiph. Vides ergo quod ordinata divinitus serie Praecones Christi spiritus est in ortu suo, Angelos, Pastores, Stellam Regem, Oraculum Prophetarum & Scribas pronuntiatum, iustos in templo per benedictionem & laudem; infantem in Bethlehem per sanguinem.

PARS I. **De egressu magorum & stella apparen-**
te. **Evangelio.** **Qui ambulat simpliciter, ambulat confidens: qui autem depravat vias suas, mansuetus erit. Ubi 70. Interpretas legunt: Qui detorquet vias suas cognoscitur. Quantumlibet ergo Herodes signa pietatis praetenderet, dolium apud se sustinere & premere non poterat, tortuose ambulans. Sed sicut si ignis in imis signis sit, occultatus, etiam si**

nondum in luculentam flammam attollatur, emicantes tamen scintillae quaedam aut fumus illum subinducant: sic & Herodes impietatis fraudem vel obcuram animi sui caliginem prorsus absconderet non poterat, simulato licet sermone. Et hoc igitur poterat horum animis aliquid caliginosioris afflicuisse: nec enim lata omnia solet Deus diuturna facere, sed amaralatis permisce-re, & alternantibus prosperis & adversis se quarentes exercere. Quo quidem modo sibi usitato se erga hos Reges gessisse, non obscure colligitur, cum ex stella subtractione, tum ex ista Hierosolymae ob eorum adventum & interrogationem turbatione. Sed adeo constans & perseverans fuit eorum animus supernè illustratus, ut nec labore itineris, nec turbatione Regis, nec amissione sideris frangerentur. Ad quaerendum igitur puerum caelitus designatum, iter prosequuntur, ideoque eorum constantiam suo etiam Dominus prosequitur renovato favore. Nam ecce stella quam viderant in Oriente antecederat eos, donec venissent super ubi erat puer, inquit Evangelista. Sic nempe perseverantia imperat gratiam, perseverantia sola invenit Christum: perseverantia reportat inquisitionis praemium, perseverantia parit plenum & consummatum gaudium. Unde & de illis subditur: *Videntes autem stellam gavisi sunt gaudio magno valde.* Jam plurimum tentata fuerat eorum fides; quod in regia urbe non invenirent eum quem quaerent, quod ibidem ad eius nomen vidissent Iudaeos conturbatos, quod incognitus illic omnibus foret, id eo quae poterant arbitrari delusos. At ubi vident stellam quae Nativitatis tempus demonstrat, etiam locum demonstrare an non merito gaudent spem suam non esse frustratam? An non leges gaudij magis, quod non frustra tanti itineris susceperint laborem? An non occasio gaudij magis valde, hoc est maximi, quod stellam ad eundem locum perducere conspiciunt, quem iam etiam oraculis Prophetarum didicerant? *Gaudium ergo eis de stella recuperatione: Gaudium magnum de pacifica & incolumi ad locum designatum conlitis perventione: Gaudium magnum valde de perventione.*

Quia vero Evangelista dicit: *Stella quam viderant in Oriente antecederat eos,* aliqui inde colligunt stellam non fuisse reliqui itineris. Dicem; sed solium fuisse visam ab eis dum essent in Oriente, & exinde se ducent solum praebuisse in egressu à Ierusalem; & propterea etiam eos tanto exillisse gaudio caeterum visa. Sed communis est Sanctorum Patrum sententia. Stellam toto eos itinere comitatam, & hoc indicat hymnus Ecclesiae: *Leo servabant Magi quam viderant stellam sequentes praeviam.* Et favet ratio, quia decebat homines adhuc in fide novos sensibili signo duci: nec Evangelica narratio repugnat, licet ita explicare non ex-primat. Itaque stella illam die Nativitatis eis apparuit, & retro decem diebus velocitate diomedario.

Corruptio. In se. Stella ante loca viae apparuit.

rum, qui sunt velocissimi cameli, eos perduxit in Bethleem: dicuntur enim 40. leucas posse diem perficere. Arabia autem trecentis tantum distat leucis.

Euthy. 8. alij Ser. S. Tho. de Epiph. Nam quod aliqui cum Aug. dicunt biennio ante Nativitatem apparuisse (aut certe multo tempore ante eandem, ut dicit Chrysothomus) non est verisimile. Multo minus quod B. Epiphanius dixit Christum adoratum biennio post apparitionem stelle, & Nativitatem suam. Nec refert quod Herodes occidit infantes à bimatu & infra, secundum tempus quod exquiritur à Magis, exstimavit eos fallaci visione delusos, & ideo pudore prohibitos redire in Jerusalem. At postmodum vulgatis his quæ in templo in purificatione acciderant, vidit se illum, & cepit querere puerum ad necem; non post duos annos, ut aliqui dixerunt, sed post paucos menses. Et occidit omnes à bimatu & infra, non quod existimaret stellam à biennio apparuisse, sed præ timore & furore, ad majorem securitatem; sicut ad majorem cautelam occidit pueros non solum in Bethleem, sed etiam in omnibus finibus ejus.

Herm. 7. in Mat. Quod autem stella dicitur stetit supra ubi erat puer, constat quod supra diximus, cum in aere vicino fuisset, alioqui non satis domum & locum in quo erat puer, discrete visisset quod fieri conveniebat, ne iterum in Bethleem cogentur interrogare de puero; & ita mox de illo vulgata fama ad Regis insidiantis aures perveniret. Sic ergo puer stella agit cursum, sic temperat & dirigat gressum ut Regibus certo ortus sui designet locum, & securum ad se detingit gressum. *Stetit enim supra caput quasi dicens. Hic est, ut quem loquendo monstrare non poterat, stando monstraret.* Sic cultores siderum, noctis incolæ, auctorem lucis inveniunt in tenebris; auctorem cæli inveniunt in terris: & qui in cælo cum altis errantibus errant, Deum verum non reperientes, in terra reperiunt cum ducatu novi sideris; nec id tam fit subsidio scientiæ suæ & humane artis, quam favore speciali divini muneris. Non enim hic satis valebat industria querentis, nec erat natura stellæ hujus & sideris ut puerum demonstraret: sed eam dirigebat benignitas auctoris, & virtus nascentis. Et quid mirum si soli justitie omnino stella ministrat, & ortum ejus designat quandoquidem dignetur & ipse Sanctorum suorum illustrium nativitatem, vel mortem, per stellarum apparitionem, vel per prælagium aliquod lumen nonnumquam demonstrare?

Stella Sanctorum mortuorum, & mortis præsentia. Sic cum natus foret S. Dominicus apparuit in visu nobili cuidam Matronæ, lucidissimam stellam in fronte gerens, ejus splendore totus orbis irradiabatur, ut habet ejus vita l. i. c. 1. & c. ult.

Auctor Imper. o. per. Sic S. Nicolaus Tolentinas in cella sua dormiens vidit sidus radiantissimum: vigilans vero vidit stellam, quæ quoties motu recto ipsum antecedebat usque ad altare, deinde stella hæc post mortem ejus

ipso die obitus quo annis ad tumulum ejus visa est.

Sic in morte S. Thomæ Aquinatis visa est viro cuidam Religioso stella incumbens monasterio, quæ illo animam exhalante in cælum ascendebat: unde ipse licet absens, Thomæ obitum & gloriam cognovit. Castig. in hist. ord. sui p. 1. l. 3. c. 33.

Sic Abbas Polieronius in Prato scribit c. 6. narrat de S. quodam Monacho, super cuius defuncti caput stella quasi comes itineris apparere non desistit, donec ipsum sepultura tradidit. Et c. 104. narrat Abbas Theodolius se vidisse stellam lucidissimam super caput Presbyteri.

Sic dum ortus fuit S. Carolus Borromeus, duobus horis ante ortum solis, in arce Arona apparuit super cubile Matris insolitum cæli cubile, radio solis similis, latitudine cubitorum sex, longitudine vero protensissima, quem palam contemplati sunt prædicatorij milites & custodes loci, alijque plurimi.

Sic quo tempore S. Symbertus Verdensis Episcopus in lucem fuit editus, totum cubiculum ipsorum irradiavit, donec in lucem editus esset.

Idem de S. Hieronimo refertur à Ruperio tuitiensis apud Surium 12. Martij. Idem de S. Aristo 17. Junij, qui in ortu suo tanto cum lumine prodijt, ut oblectantes ab officio deterrita cælestem splendorem autæ non fuerint inveni.

Ipse igitur qui visitavit nos tanquam sol Oriens ex alto, licet ortum Sanctorum suorum quodq; splendore cælesti designat, sic & stellam novi fulgoris elegit sui ortus prænunciam, & cuius favore vult quæri, cuius luce vult inveniri. Et ideo hi gentiles Reges & Astrologi, qui verum ignorant Deum, dijs totidem, quot sideribus servierant, hoc signo eruditi unum agnoscunt Deum, cumq; adoraverunt eum, &c.

Tugurium & speluncam Bethleemicam domum appellat, quod utcumq; habitaretur, inquit Euthymius. Nec enim Virgo hunc præsepium locum, partus sui diversorium reliquit ante purificationem: & ubi ab Angelis & Pastoribus fuerat visitatus, à stella voluit demonstrari, à Magis & Regibus voluit adorari, ut communior Patrum fert sententia. Quam expressit eleganter August. ser. 2. de Epiphania. In præsepio tunc jacebat, & Magos ab Oriente ducebat: abscondebatur in stabulo, & agnoscebatur in cælo, ut agnitus in cælo, manifestaretur in stabulo. Et ipse tanto magis eorum fides elucefcit, quod puerulum inveniendes in præsepio, vel vilitugurio a cæteris pueris nihil differentes; nihilominus ei regum & divinum deferunt honorem. Quæ de re scit dicit S. Chrysothomus. Numquid viderunt palatium marmoribus splendidum? Numquid matrem per domum diademate coronatam? Numquid puerum purpura involutum? Numquid autem regum diversis populis personantem? Sed quia: Pandoclosum tenebrajum & jordanum

ipso die obitus quo annis ad tumulum ejus visa est.

Sic in morte S. Thomæ Aquinatis visa est viro cuidam Religioso stella incumbens monasterio, quæ illo animam exhalante in cælum ascendebat: unde ipse licet absens, Thomæ obitum & gloriam cognovit. Castig. in hist. ord. sui p. 1. l. 3. c. 33.

Sic Abbas Polieronius in Prato scribit c. 6. narrat de S. quodam Monacho, super cuius defuncti caput stella quasi comes itineris apparere non desistit, donec ipsum sepultura tradidit. Et c. 104. narrat Abbas Theodolius se vidisse stellam lucidissimam super caput Presbyteri.

Sic dum ortus fuit S. Carolus Borromeus, duobus horis ante ortum solis, in arce Arona apparuit super cubile Matris insolitum cæli cubile, radio solis similis, latitudine cubitorum sex, longitudine vero protensissima, quem palam contemplati sunt prædicatorij milites & custodes loci, alijque plurimi.

Sic quo tempore S. Symbertus Verdensis Episcopus in lucem fuit editus, totum cubiculum ipsorum irradiavit, donec in lucem editus esset.

Idem de S. Hieronimo refertur à Ruperio tuitiensis apud Surium 12. Martij. Idem de S. Aristo 17. Junij, qui in ortu suo tanto cum lumine prodijt, ut oblectantes ab officio deterrita cælestem splendorem autæ non fuerint inveni.

Ipse igitur qui visitavit nos tanquam sol Oriens ex alto, licet ortum Sanctorum suorum quodq; splendore cælesti designat, sic & stellam novi fulgoris elegit sui ortus prænunciam, & cuius favore vult quæri, cuius luce vult inveniri. Et ideo hi gentiles Reges & Astrologi, qui verum ignorant Deum, dijs totidem, quot sideribus servierant, hoc signo eruditi unum agnoscunt Deum, cumq; adoraverunt eum, &c.

Tugurium & speluncam Bethleemicam domum appellat, quod utcumq; habitaretur, inquit Euthymius. Nec enim Virgo hunc præsepium locum, partus sui diversorium reliquit ante purificationem: & ubi ab Angelis & Pastoribus fuerat visitatus, à stella voluit demonstrari, à Magis & Regibus voluit adorari, ut communior Patrum fert sententia. Quam expressit eleganter August. ser. 2. de Epiphania. In præsepio tunc jacebat, & Magos ab Oriente ducebat: abscondebatur in stabulo, & agnoscebatur in cælo, ut agnitus in cælo, manifestaretur in stabulo. Et ipse tanto magis eorum fides elucefcit, quod puerulum inveniendes in præsepio, vel vilitugurio a cæteris pueris nihil differentes; nihilominus ei regum & divinum deferunt honorem. Quæ de re scit dicit S. Chrysothomus. Numquid viderunt palatium marmoribus splendidum? Numquid matrem per domum diademate coronatam? Numquid puerum purpura involutum? Numquid autem regum diversis populis personantem? Sed quia: Pandoclosum tenebrajum & jordanum

PARS III. De adoratione & oblatione munitur. rursus. Ser. 2. Epiph. In ep. immortium marmoribus splendidum? Numquid matrem per domum diademate coronatam? Numquid puerum purpura involutum? Numquid autem regum diversis populis personantem? Sed quia: Pandoclosum tenebrajum & jordanum

indicare videatur, caeli id clamant; licet stabulum & forcum id absconditum reddat, stella & Reges id fatentur. Licet non nisi vagire posse videat & nescire loqui, ego sum sapientia & verbum. Licet oculi non videantur apri nisi ad lacrymas & flentem, tamen ego sum Deus, & oculis sole lucidioribus cordis vestri abscondita perspicio, & quaecumque de vobis tota erunt aeternitate pernolesco. Licet manus videantur colligatae, videre tamen quia ego sum Deus omnipotens, formans caelum, & tribus digitis appendens molem terrae. Licet videat facies involutus, vacare & videte quia ego sum Deus, caelum & terram & mare quali facies involvens. Licet jaceam in fenno, tamen ego sum Deus, caelum habens pro throno; licet pendeam lactens ab ubere materno, ego tamen Angelos & omnes creaturas pascio. Licet infans sum tredecim dierum, vacare & videte, quia ante Luciferum sum genitus in splendoribus Sanctorum. Licet mortalis videat, omnibus tamen vitam dono. Licet circumcitus sim, quasi infans natus cum peccato, ego sum Deus qui omnes salvo; Ego sum, ego sum qui deleo iniquitates tuas, & absque me non est salvator. Ita est, o Domine JESU, tu es Dominus virtutum, susceptor noster Deus iacob. Tu es Emmanuel, Nobiscum Deus, susceptor noster, suscipiens canem nostram, suscipiens nos in tempore, suscipiens in aeternitate, suscipiens per gratiam, suscipiens per gloriam. Tu es Deus virtutum, Deus es exercituum, Militia caeli, quae est multitudo stellarum, te adorat: Militia caeli, quae est multitudo Angelorum te glorificat. Tu es Deus virtutum, Deus exercituum, te benedicat & adorat innumeris exercitus Ma tyrum, Virginum, Sanctorum: Tu es Deus virtutum, omnis virtus, omnis gratia omne donum a te in nos promanat. Tu dignus vere es exaltari in gentibus, adorari & benedici ab omnibus nationibus, & Regibus. Tu dignus es exaltari in terra, in praesepio, in fenno, in sinu materno: daigitur nobis ut digne te cum Regibus & Magis sic adoremus & exilemus in terra, hoc brevis vitae nostrae tempore; ut nos exaltes tandem in caelo, & te Regem nostrum videamus in aeternitate.

LECT. 13.
tripart.

DE EODEM FESTO.

Magnificus est Rex pacificus super Reges universae terrae. 3. Reg. 10.

PARS I. Christus Dominus aliquoties legitur in fine vitae petisse a Patre, Pater clarifica Filium tuum, ut & Filius tuus clarificet te. Et responsum accepit per vocem a caelo. Et clarificavi, & iterum clarificabo. Quid est clarificare Filium, nisi eius maiestatem, potestatem, gloriam, manifestare? Clarificatur ergo erat cum Pater in Resurrectione, quasi solem novum splendoris ex se pulchri occidit tenebris educendo, & omnibus eius glo-

riam manifestam faciendo. Unde Christus recte Synagogam hinc Prophetae verbis alloqui introducit: Ne lateris inimica mea super me, quia cecidi consergam, cum sederis in tenebris, Dominus lux mea adducet me in lucem, videbo iustitiam ejus. Clarificatur etiam cum erat gloriosa ascensione in conspectu hominum, & júbilo Angelorum. Denique cum clarificatus erat a postolorum in universum orbem missione, qui ejus nomen & gloriam annuntiaverunt omnibus gentibus, omnibusque Regibus & Principibus intrepide manifestati.

Mich. 7.

Quamodo Christus a Patre clarificatus.

Sed Pater non solum voce caelesti respondet se clarificaturum filium: immo addit se eum jam glorificasse. Et hoc verum est, quia tam initio aetatis ejus, quam initio & fine praedicationis, cum ut filium caelitus declaravit, cuiusque gloriam manifestavit. Propterea dicit: *Vidimus gloriam ejus, gloriam, quae est visibilis a Patre.* An non gloria ejus manifestata fuit, tum in Baptismo, tum in Transfiguratione, hac magnifica voce: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacet, ipsum audite.* Numquid gloria ejus quasi Unigeniti a Patre patuit, Angelis super eum ascendentibus & descendentibus. Numquid manifesta fuit in tot miraculis, quasi tot divinitatis radiis per nubem carnis promicantibus? Et haec quidem, tum in exordio, tum in fine praedicationis, ejus gloriam planam publicaverunt. Sed nec in infantia dicitur ei clarificatio a Patre, tum in ipso Nativitatis die, claritate caelesti Angelos & Pastores circumfulgente, & ad curas ejus eos deducente; tum maxime in hodierna luce adorationis Regum, quae per excellentiam *Ephthana* sive manifestationis dies nuncupatur; quia caelesti splendore Patris Filii sui gloriam publicavit, eumque publico cultu a Regibus Orientis, nomine totius Orbis, agnosci & adorari voluit. Merito ergo vox caelestis dixit: *Et clarificabo, & clarificavi.* Merito & nos caelesti nostro Rege in cunis adhuc jacente accinimus: *Rex pacificus magnificus est super omnes Reges universae terrae.*

Joan. 1.

Ibid.

Haec verba primo de Salomone pronuntiata sunt, de quo dicitur: *Magnificatus est rex Salomon super Reges universae terrae divitiis & sapientia.* Et *visibilis* universae terrae *discedebat vultum Salomonis, ut audiret sapientiam ejus, quam audiverat Deus in corde suo.* Et *singuli* desiderabant munera, *vasa argentea & aurea, vestes & arma bellica, aromata quoque & equos, & similes per annos singulis.* Vides magnificentiam & gloriam Salomonis? Sed quia ipse tyrum gerebat Christi pacifici Regis nostri, ideo Ecclesia de Christo canit a Spiritu sancto edocta, quod de Salomone scriptura sacra expressit. Et hodiernae quidem festivitati mihi optime verba ista videntur congruere; cum a finibus terrae ad eum adorandum & ei munera offerendum Reges veniant. In quo etiam die illud ad animas fideles merito dirigimus: *Egre timui filia Sion, & videte Regem vestrum in sinu matris quo cecidit et ait mater sua.* Videte

Salomonis magnificus.

3. Reg. 10.

Cant. 3.